

Rettighed	BASIS
Sidetype	Viden om
Primært emne	Hvilket emne hører artiklen ind under. Vælg ét overordnet emne <ul style="list-style-type: none"> • Økologi • Svin •
Sekundære emner	Hvilke emner handler artiklen også om. Vælg blandt emnerne i listen ovenfor. Skriv de valgte emner ind her: <ul style="list-style-type: none"> •
Brugergruppe	Øko produktioner (LM og Konsulenter)
Målgruppeinteresser	<ul style="list-style-type: none"> • økologi • Svin
Taksonomi	Foder og fodring Svin - Økologi Grovfoder Tilskudsfoder
Kontaktperson	TOS/tsep
Årstid	
Tema	
Projektnummer/ bevillingsgiver	3901/1005 PAF
Deadline	
Udløbsdato (for fx nyheder)	

Link til artikel: [Fodring af de enkelte grupper af økologiske grise \(landbrugsinfo.dk\)](https://landbrugsinfo.dk/fodring-af-de-enkelte-grupper-af-okologiske-grise)

H1: Fodring af økologiske grise

H2: Foderbehovet er forskelligt for de forskellige dyregrupper. Diegivende søer har f.eks. et højere foderbehov end drægtige søer, og de bør fodres individuelt, mens drægtige søer kan fodres samlet.

H3: Fodring af drægtige, diegivende og gølge søer

H4: Økologiske søer bruger mere energi

Økologiske grise bruger mere energi på at holde varmen end konventionelle grise. Soens behov for energi til vedligeholdelse øges med 0,7-0,9 FEso per dag, hvis temperaturen falder fra 20 °C til 5 °C. Desuden vil de tynde og magre søer have et ekstra behov for foder til at holde varmen.

Behovet for energi til aktivitet og bevægelse, er tilsyneladende ikke højere hos økologiske søer sammenlignet med konventionelle søer. En nyere dansk undersøgelse har vist, at søer i udendørsproduktion ikke har et øget behov for energi til bevægelse, og at søerne primært bevæger sig mellem sine ressourcer, altså hytte, fodertrug og vandtrug. Derfor ser det ud til, at søernes aktivitet kan påvirkes af folddesign, men formentlig også af dagslængde.

Energiforbruget hos søerne til bevægelse er blevet sammenlignet i vinter- og sommerhalvåret. Søernes energiforbrug i sommerhalvåret (lange dage) steg med knapt 1,5 FEso. Det er dog stadig uvist, om dette også gælder for slagtesvin med adgang til løbegårde.

H4: Drægtige søer

Huldet kræver meget opmærksomhed hos drægtige søer, og det er vigtigt at tildele ekstra foder, hvis dyrene taber sig eller det er koldt.

Vægttab i diegivningsperioden kræver, at soen i drægtighedsperioden tildeles 5 - 6 FE pr. kg tilvækst for igen at komme i passende huld. Det giver et meget højt foderforbrug. Drægtige søer, der har behov for tilvækst, må ikke fodres med store mængder grovfoder, da de ikke kan æde nok grovfoder til samtidig at have en tilvækst.

Fodermængde til drægtige søer:

- Drægtige søer fodres med 2,5 - 3,5 FEso pr. dag. Tildel ekstra, hvis dyrene taber sig, eller det er koldt.
- 4 uger før faring sættes foderstyrken op til minimum 4,0 FEso pr. dag og gerne mere, hvis græsdækket er dårligt.
- 2 dage før faring reduceres fodermængden til 3,25 - 3,5 FEso pr. dag.
- Drikkevandet skal altid være tilgængeligt og rent og friskt

Grovfoder til drægtige søer:

- April - september: frisk kløvergræs
 - Oktober - april: ensilage
- I sommerperioden kan drægtige søer optage ca. 1 FEs pr. dag i frisk græs, hvis marken er veletableret og vedligeholdt. Der kan fodres med 2 FEs ensilage pr. dag i vinterperioden, hvor der ikke optages græs nok. Det beskytter græsset mod unødigt belastning.

Proteinforsyningen til økologiske drægtige søer er tilsyneladende i overkanten i de nuværende anbefalinger. Det har nemlig vist sig, at de drægtige søer performer lige så godt, når proteinforsyningen er reduceret til 12% under anbefalingerne til indendørs søer og energiforsyningen samtidig er øget med 15%, som når de fodres efter anbefalingerne. Man fandt således ingen forskelle mellem de to grupper af søer i hverken rygspækklag, antal levende fødte pattegrise, pattegrisetilvækst og dødelighed. Anderledes så det dog ud for søerne i laktation, hvor behovet for både energi og protein stiger. Her havde man altså ikke succes med at reducere proteinniveauet. Se anbefalinger til indendørs søer her: https://svineproduktion.dk/Viden/I-stalden/Foder/Udfodring/Draegtige_soer

H4: Diegivende søer

Diegivende søer fodres individuelt, og soen skal æde op efter hver fodring.

Fodermængde til diegivende søer

- Dag 1 – 3 fodres søerne med fodres med 2,5 - 3,5 FEso pr. dag (ved normalt huld)
- Fra 3. dagen øges fodermængden med 8-10% pr. dag (højst 7 FEso på dag 7)
- Tildelingen af foder til soen skal øges, hvis pattegrisene æder af soens foder

Drikkevandet skal altid være tilgængeligt, rent og friskt

Sofoderet er tilgængeligt for pattegrisene

Foderautomater kan ifølge forsøg reducere foderforbruget med 5-10% sammenlignet med fodring på jord. Proteinindholdet i råmælken er lavere og mælkeydelsen falder, hvis de diegivende søer oplever en mangel på aminosyrer i foderet. En mangelfuld fodring har derfor konsekvenser for smågrisene.

Vægttab forekommer specielt hos 1. og 2. lægssøer, men det skal undgås, da vægttab kan give problemer med den efterfølgende løbning. Det kan forsinke brunsten, og det kan medføre færre løsnede æg.

H4: Golde søer

Golde søer skal fodres med en diegivningsblanding 2 gange dagligt.

Fodermængde til golde søer

- Flushes med en foderstyrke på 4 - 5 kg pr. dag i 3 - 4 dage, ca. 1 uge før forventet brunst.

Drikkevandet skal altid være tilgængeligt, rent og friskt

H3: Sopoltes huld og fodring

Sopoltes huld har stor betydning for, om den får et langt og produktivt livsforløb. Det følgende baserer sig på tal for indendørs produktion, da der endnu ikke findes officielle tal for udendørs produktion.

Sopoltene skal være store ved løbning, 135 - 155 kg (7,5 - 8 måneder gamle) og rygspæktykkelsen være mindst 12 mm for at kunne holde et godt huld efter faring. Generelt skal LY sopolte være større end andre krydsninger, på grund af større risiko for afmagring i diegivningsperioden.

Moderat fodring af sopoltene fra ca. 30 kg for at sikre udvikling af stærke lemmer og en god styrke.

Fodertypen afgøres af poltenes vægt. Indtil poltene vejer ca. 50 kg, kan de fodres med en slagtesvineblanding. Når de har en vægt på 50 kg og frem til løbning skal der fodres med en diegivningsblanding, som har et lavere indhold af aminosyrer og et højere indhold af vitaminer og mineraler end i slagtesvinefoderet. Der skal være adgang til grovfoder, men det er vigtigt med diegivningsfoderet, da sopoltene skal øge deres vægt og rygspæktykkelse i denne periode.

Fodermængde til sopolte

- 2,5 FEs pr. dag.
- Sopoltene flushes 5 - 10 dage før forventet brunst med 3,5 FEs pr. dag

Sopolte, der er klar til løbning, skal i en separat fold eller sti uden orner. Det giver mulighed for at øge foderstyrken (flush), hvilket fremmer brunsten og ægløsningen. Går der orner i flokken, er der ikke mulighed for flushing, da ornerne vil blive meget store.

Poltene fodres

H3: Fodring af orner

Mængden og typen af foder til orner afgøres af ornens vægt.

Fodermængde og -type til orner

- Orner på **25 - 50 kg** fodres efter ædelyst med en ungsvineblanding
- Orner på **50 - 90 kg** fodres med max 2,5 FEs pr. dag med en diegivningsblanding
- Orner på **90 kg eller mere** fodres efter huld (2,5-3,5 FEs pr. dag) med en diegivningsblanding
- Drikkevandet skal altid være tilgængeligt, rent og friskt Hver grad under 20 grader °C kræver 100 g ekstra foder pr. dag

H3: Fodring af smågrise og slagtegrise

I diegivningsperioden skal smågrisene have adgang til foder. Det er med til at sikre, at grisene hurtigt kommer i gang med at æde efter fravænning og dermed får næring og energi i de første dage efter fravænning. Af samme grund er det også vigtigt, at der fodres med samme smågriseblanding før og efter fravænning. Der skal fodres med en smågriseblanding, der passer til grisenes behov ved fravænning. Fra 2. - 3. dagen efter fravænning kan der fodres restriktivt. Når der fodres restriktivt, skal alle grise kunne æde samtidig, hvilket de er vant til fra faremarken.

Tildelingen af foder bør ske enten på gulvet, på en plade eller i et langtrug indtil grisene er så store, at de ad libitum fodres, fordi grise er sociale dyr, der foretrækker at æde samtidig frem for fodring fra enkeltdyrsautomater. Langtrug skal være så lange, at hver gris minimum har 20 cm ædeplads til rådighed (når grisene i gennemsnit vejer 22 kg).

Foderet kan enten være pelleteret eller melfoder. Foderoptagelsen kan stimuleres ved at give grisene oplødt foder (1 del foder + 2 dele vand) 2 - 3 gange pr. dag.

Hygiejnen skal være god, og grisene bør æde op i løbet af 15-20 minutter. Til gengæld fodres grisene så mange gange om dagen som muligt (minimum 4 gange pr. dag). Når slagtegrisene går over til ad libitum fodring fra en foderautomat, bør automaten tømmes helt og rengøres en gang om ugen.

Fodermængde til smågrise og slagtegrise

- Ved fravænning ca. ½ kg foder pr. dag pr. gris
- 14 dage efter fravænning ca. 1,5 kg foder pr. dag pr. gris
- Herefter skal grisene gradvis have ad libitum fodring fra en foderautomat

Slagtesvin fodres efter ædelyst indtil de vejer ca. 60 kg (Efter 60 kg kan der fodres restriktivt, hvis kødprocenten ønskes hævet. Underforsyning med aminosyrer påvirker daglig tilvækst, foderudnyttelse og kødprocenten i negativ retning.

En vandkop i stien, hvor grisene automatisk kan få vand fra hele døgnet, er en god løsning til smågrise og slagtegrise. Det sikrer rent og friskt drikkevand hele døgnet og er samtidig meget arbejdsbesparende. Til helt nyfravænnede grise anbefales det dog at sætte et vandtrug med vandspejl i stien, så grisene nemt og hurtigt finder noget at drikke. Vandtrugget kan fyldes et par gange om dagen, og kan blive i stien i ca. 14 dage efter fravænnning alt efter grisenes tilstand

- Når de nyfravænnede grise indsættes, anbefales det at opsætte et vandtrug med vandspejl i stien, således at grisene nemt og hurtigt finder ud af få noget at drikke.

H3: Fodring af pattegrise

Pattegrisene skal lære at æde fast foder i diegivningsperioden. Det er med til at sikre en så skånsom overgang fra diegivningsperioden til fravænnning som muligt. Pattegrisene skal æde fast foder på en måde og i mængder, der fritager dem for at skulle indlære den del efter fravænnning. Det er også vigtigt, at pattegrisene har lært at betjene drikkefaciliteter før fravænnning, så en stor væskeoptagelse sikres.

Foder og vand til pattegrise:

- Smågriseblanding fra de er 2 uger gamle
- Drikkevandet skal være tilgængeligt, rent og friskt lige fra fødslen

H3: Grovfoder til økologiske grise

Alle økologiske grise skal have adgang til grovfoder. Læs mere om grovfoder til økologiske grise https://www.landbrugsinfo.dk/basis/f/c/8/svin_grovfoder_til_grise

Læs mere om fodring af grise:

- <https://svineproduktion.dk/Viden/I-stalden/Foder>
- Faremarksmanual https://www.landbrugsinfo.dk/public/0/4/0/oekologi_faremarksmanualen_for_sohold_paa_friland_med_tilhoerende_16_faktaark
- Impact of substituting compound feed with increasing levels of fresh grass-clover on nitrogen metabolism and plasma metabolites of sows, <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2020.104269>.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug